

Reactie van De Klimaatcoalitie op het advies van de Taskforce Klimaatonderzoek aan de besturen van NWO en KNAW t.a.v. het Klimaatonderzoek Initiatief Nederland (KIN)

KLIMAATALARM

24 oktober 2022

[De Klimaatcoalitie](#) is een nationale organisatie die zich inzet voor een beter klimaat. We oefenen druk uit op beleidsmakers om krachtige maatregelen te treffen en we mobiliseren een breed publiek voor een klimaatvriendelijke en eerlijke samenleving. De Klimaatcoalitie bestaat uit een groot aantal lokale & nationale organisaties en groeit met de dag. We komen gezamenlijk op voor ieders gezondheid, de natuur, het klimaat en de toekomst. Daarnaast richten we ons actief op politici, bedrijven en organisaties die bijdragen aan vervuiling en klimaatverandering en promoten we [het klimaatplan](#) van bijna 100 [klimaatoplossingen](#).

“Beschavingen gaan niet ten onder omdat ze het probleem niet zien aankomen, maar doordat de oudere, belanghebbende generatie de jongere ervan weerhoudt zich tijdig aan te passen.”

Klaas van Egmond - 2018

Inleiding & reactie

Afgelopen zomer presenteerden klimaatwetenschappers, verenigd in een tijdelijk adviesorgaan ingesteld door NWO en KNAW, een rapport waarin het advies staat om zo snel mogelijk het ‘Klimaatonderzoek Initiatief Nederland’ op te richten. [Het adviesrapport](#) is te downloaden via <https://www.nwo.nl/kin>

Op 11 oktober heeft de NWO een uitnodiging verzonden aan De Klimaatcoalitie voor een bijeenkomst om ons de volgende vragen te kunnen stellen: Wat vinden jullie belangrijk bij dit initiatief? Hoe zien jullie je rol als organisatie? Wat mist er vanuit jullie visie nog in dit initiatief?

De Klimaatcoalitie bestaat op het moment van schrijven uit [meer dan 80 organisaties](#) en we hebben iedereen in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op het advies van de Taskforce en hen gevraagd of ze eventueel tijdens de bijeenkomst De Klimaatcoalitie wilden vertegenwoordigen. Een aantal organisaties heeft inhoudelijk gereageerd op het rapport waarbij ook geconstateerd is dat zowel de NWO samenwerkt met de betaalde pro-biomassalobby (TKI BBE) als twee van de drie voorzitters (Heleen de Coninck en Linda Steg) van de Taskforce betrokken zijn bij de betaalde pro biomassalobby van o.a. het Copernicus Instituut (UU)/RWE (Essent). Omdat een groot aantal van de organisaties onderdeel uitmaken van de nationale Federatie tegen Biomassacentrales & ontbossing (www.the-fab.org) en de Bomenbond (www.bomenbond.org) hebben we besloten om aan te geven dat organisaties die deel willen nemen aan het Klimaatonderzoek Initiatief Nederland (KIN) dit vanuit de eigen organisatie kunnen doen maar dat we vanuit De Klimaatcoalitie niet actief onderdeel kunnen uitmaken van het KIN. Hieronder hebben we kort onze reactie op de drie vragen gegeven en op de daaropvolgende pagina’s een onderbouwing gegeven.

Vraag 1) Wat vinden jullie belangrijk bij dit initiatief?

Antwoord: Wij vinden het belangrijk dat het KNAW betrokken is. Daarnaast vinden we de volgende quotes uit het advies van de Taskforce van belang en hoopvol;

“Om de ambities van het KIN te realiseren, moet ook de wetenschap zélf veranderen. De wetenschap moet zich dienstbaarder opstellen, en veel sneller resultaten leveren om relevant te zijn. Dat betekent dat we niet primair moeten sturen op wetenschappelijk interessante uitkomsten, maar dat maatschappelijke impact cruciaal is.”

“Het onderzoek is tot nu toe echter meestal gericht op een deel van de klimaatproblematiek (zoals een sector, een gebied), vindt vaak plaats door bèta- of gamma-wetenschappers met weinig inbreng van maatschappelijke actoren, en kijkt doorgaans niet naar relaties met andere maatschappelijke problemen (zoals stikstofcrisis, biodiversiteit, welzijn, en rechtvaardigheid).”

“Een van de paradigma’s die een werkelijke systeembenadering in de weg staat, is het sectorale en disciplinaire denken. Het verhult nu de enorme complexiteit van afhankelijkheden tussen verschillende transities. Een systeembenadering erkent bijvoorbeeld de samenhang tussen vraagstukken als klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, milieuvervuiling en de impact daarvan op de kwaliteit van de biosfeer en de gezondheid en het welbevinden van de mens, inclusief politieke, sociale, en economische ongelijkheid. In een systeembenadering worden deze nauw met elkaar verweven vraagstukken

samengebracht en onderzocht, met inbreng van het hele disciplinaire spectrum, het brede kennisveld en maatschappelijke partners, om tot oplossingen te komen.”

“De huidige maatschappelijke crises zijn in die zin de oogst van jarenlang onvoldoende sturen en onvoldoende kennis omzetten in de noodzakelijke transitie: zowel beleid, politiek, het bedrijfsleven als de kenniswereld zelf zijn hieraan debet.”

“Als de wetenschappers en belanghebbenden verzuimen hierin gezamenlijk op te trekken, kan dat uiteindelijk ertoe leiden dat de oplossing van het ene probleem het volgende creëert, alle goede bedoelingen ten spijt. Sector overschrijdende samenwerking tussen wetenschapsdisciplines en met de praktijk is dus bittere noodzaak en kan tot werkelijk toekomstbestendige oplossingen leiden, voor bijvoorbeeld een circulaire economie of duurzame voedselvoorziening.”

Vraag 2) Hoe zien jullie je rol als organisatie?

Antwoord: Zoals in de inleiding aangegeven kunnen wij geen deel uitmaken van het KIN omdat er een aanzienlijk risico bestaat dat het initiatief gekaapt is of zal worden door de belangen van de bedrijven, organisaties of medewerkers die de eigen belangen voorrang geven ten koste van oplossingen die daadwerkelijk nodig zijn voor de bescherming van de gezondheid, de natuur of het klimaat. Wij geven door middel van deze reactie een waarschuwing af aan de overige KIN-deelnemers en zullen vanaf een afstand de voortgang monitoren en de KNAW en KIN-deelnemers op de hoogte stellen van eventuele ongewenste ontwikkelingen.

Vraag 3) Wat mist er vanuit jullie visie nog in dit initiatief?

Antwoord: Ondanks dat in het advies van de Taskforce heel voorzichtig benoemd wordt dat de wetenschap zelf ook dient te veranderen ontbreekt één van de belangrijkste aanbevelingen hiertoe, namelijk het voorkomen van belangenverstremgeling. Hierbij moet naast financiële belangenverstremgeling en carrière gestuurde belangenverstremgeling, ook aandacht gegeven worden aan greenwashing van schadelijke bedrijven en oplossingen, en tot slot het voorrang geven aan de eigen belangen i.p.v. het behartigen van de belangen van onze gezondheid, de natuur en het klimaat. In 2005 heeft het KNAW al advies uitgebracht over [waarborging voor de wetenschappelijke onafhankelijkheid van onderzoek](#). De aanbevelingen van de KNAW om te voorkomen dat bij onafhankelijk onderzoek de opzet, uitvoering, interpretatie en publicatie van het onderzoek niet oneigenlijk beïnvloed wordt door belangen van de opdrachtgever zijn echter niet opgevolgd. Follow The Money (FTM) heeft hier de [afgelopen paar jaar al 34 artikelen](#) over gepubliceerd. Ook uit onderzoek van De Klimaatcoalitie is duidelijk gebleken dat in de wetenschap die bedreven wordt rondom de onderwerpen energie & klimaat er al decennialang sprake is van belangenverstremgeling. Ons onderzoek laat zien dat door financiële prikkels wetenschappers moeite hebben om met objectieve onderzoeksresultaten te komen en dat zij zich in hun onderzoeksmethoden en -conclusies door bedrijven en politiek laten beïnvloeden. Ook laten wij zien dat wetenschappers nevenfuncties bekleden voor eigen ondernemingen of allianties hebben met belanghebbenden waardoor de objectiviteit van hun onderzoek serieus in het geding komt. Zie onze documentaire: <https://biomassalobby.klimaatcoalitie.org> en het bijbehorende onderzoeksrapport waarin de volledige onderbouwing voor de documentaire is verwerkt: <https://www.klimaatcoalitie.org/docs/2020-03-16-edsp-eco-pro-biomassa-lobbyfeiten-onderzoek-deel-3-rwe-essent-en-de-wetenschappers-van-het-copernicus-instituut-dutch.pdf>

Hoe gaat het NWO en de KNAW voorkomen dat het KIN een lobbytool wordt van de vervuilende bedrijven of adviesbureaus?

Herstel het vertrouwen in de wetenschap

Wetenschap is mensenwerk en bij het voortbrengen en toepassen van wetenschap kunnen veel zaken misgaan. Dit is slecht voor het vertrouwen en de draagkracht vanuit de samenleving voor klimaatoplossingen. Hieronder hebben we een korte geschiedenis gegeven van het probleem.

Begin 1999 is Klaas van Egmond directeur van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en publiceert Trouw een interview waarin een medewerker het instituut beticht van ['leugen en bedrog'](#) en de dienst beschuldigt van het genereren van rapporten die nergens op gebaseerd zijn met als doel de politiek tevreden te houden. Volgens de medewerker is het een houding waar de meeste milieu-instituten zich schuldig aan maken door gezamenlijk studies uit te voeren en gezamenlijk af te spreken welke modellen en parameters gebruikt worden en door critici monddood te maken en zich op die manier in te dekken. Van Egmond bevestigde dit door te reageren dat het de politiek was geweest die wilde dat het RIVM ook economische en sociologische factoren in zijn modellen opnam. Daar worden de uitkomsten van die modellen onzeker van; dat kun je het RIVM niet verwijten, vond hij. Als de politiek het zo wil, dan kunnen ze die onzekerheden erbij krijgen.

Professor Pier Vellinga stelde als reactie dat het iets gecompliceerder in elkaar stak. Volgens hem zou in Nederland bijna alle kennis geconcentreerd zijn in nationale instituten die rechtstreeks rapporteren aan Den Haag zonder dat daar veel contra-expertise tegenover zou staan. Een nadeel is dat het voor buitenstaanders heel moeilijk is aan de discussie deel te nemen. De besluitvorming is intern wel consistent, maar men is vaak doof voor andere geluiden. Deze instituten vertonen een zekere traagheid in hun reactie op een veranderende wereld. Met als gevolg dat als die interne stroom ernaast zit, of als er onzekerheden zijn, de politiek op het verkeerde been staat.

In 2001 kondigt de overheid aan dat zij een forse injectie zouden geven aan het versterken van de kennisinfrastructuur in Nederland door een groot nationaal programma op te tuigen. Aan het programma namen twintig organisaties deel waaronder de energiebedrijven (Shell, Gasterra, EBN, NAM), universiteiten (drie afdelingen van de Universiteit Utrecht, Universiteit Leiden, Universiteit Twente, TU Delft), onderzoeksinstituten (KEMA, ECN, twee afdelingen van TNO), adviesbureaus (Ecofys BV, Geochemie Research BV) en milieuorganisaties zoals Stichting Natuur en Milieu, Greenpeace, Wereld Natuurfonds. De milieuorganisaties hebben zich uiteindelijk teruggetrokken uit deze samenwerking omdat het programma werd gekaapt door de energiebedrijven & adviesbureaus en de afspraken niet werden nagekomen met desastreuze gevolgen. Het initiatief vormt tot op de dag van vandaag de basis voor o.a. de betaalde pro-biomassalobby. De NWO en o.a. twee van de drie voorzitters van de Taskforce Klimaatonderzoek maken hier deel van uit.

Wetenschap op bestelling

Mede naar aanleiding van Kamervragen heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen in 2005 aan de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) gevraagd haar te adviseren over [waarborging voor de wetenschappelijke onafhankelijkheid van onderzoek](#) dat door onderzoekers in de publieke sector in opdracht van derden wordt verricht. De bevinding van de KNAW was dat opdrachtgevers vaak in werelden leven met doelstellingen en waarden en normen (bedrijfsleven, politiek, belangengroepen, enzovoort) die sterk verschillen van die welke de onderzoekers en de wetenschap dienen te hanteren. De druk om eigen doelstellingen te laten overheersen kan bij opdrachtgevers hoog zijn, wat zich in ongunstige gevallen kan vertalen naar druk op de onderzoekers.

Publicaties en informele gesprekken suggereren dat ontsparingen optreden: de opzet van onderzoek, de gegevensverzameling en de interpretatie worden soms aangepast om een voor de opdrachtgever

gunstige uitkomst te verkrijgen, en de publicatie van die uitkomst wordt soms verhinderd, vertraagd of aangepast aan de wensen van de opdrachtgever. Dit geldt zowel voor onderzoekopdrachten van overheden en belangengroepen als voor industriële opdrachtgevers.

Op 12 september 2018 [trok Klaas van Egmond zelf aan de bel](#) en stelde dat de grote bedrijven teveel macht hadden en dat ze die misbruikten met een funeste uitwerking voor het majeure vraagstuk van onze tijd, het klimaatprobleem. Beloften van de grote bedrijven zouden stelselmatig niet nagekomen worden en betrokkenen die de problemen wel willen aanpakken (zoals destijds met de palmolieplantages) worden teruggefloten door de aandeelhouders die winsten willen blijven maken. Van Egmond beschuldigde de bedrijven dat ze de hoognodige veranderingen bewust probeerden te vertragen.

*[Citaat uit 2018](#) van Klaas van Egmond: *Heel Den Haag heeft de mond vol van de klimaatdoelen van Parijs, maar op deze manier halen we die nooit – het gaat om ongeveer een halvering van de CO2-uitstoot in elf jaar. Natuurlijk, in een parlementaire democratie kan aanmodderen de uitkomst zijn. Vind ik ook prima, maar zeg dit dan en zeur niet meer over de toekomst en hoe het verder moet met de kleinkinderen. (...) Beschavingen gaan niet ten onder omdat ze het probleem niet zien aankomen, maar doordat de oudere, belanghebbende generatie de jongere ervan weerhoudt zich tijdig aan te passen.**

Dezelfde wetenschappers van het Copernicus Instituut (UU) die betrokken zijn bij de betaalde lobby om het gebruik van houtige biomassa te promoten [produceerden ook de rapporten](#) waarin beweerd werd dat palmolie voor bijstook door o.a. RWE en GDF Suez op een duurzame manier kon worden gewonnen. Dit rapport verscheen nadat de regering probeerde de SDE-subsidies te beëindigen [vanwege de enorme ontbossing](#) die de productie van palmolie veroorzaakt in Indonesië. Het uitbrengen van die rapporten droeg bij aan de [massale ontbossing met desastreuze gevolgen](#). Naast de betaalde lobby om palmolie en houtige biomassa te promoten richten deze wetenschappers zich op biogas (o.a. gemaakt van bomen) en Carbon Capture & Storage. Het opvangen van CO2 wordt voorgespiegeld als de oplossing maar blijkt in de praktijk weinig effectief en duur. Het gevolg is dat dezelfde bedrijven in afwachting van die ‘oplossing’ ongestraft onze gezondheid, de natuur, het klimaat en daarmee onze toekomst verwoesten terwijl er minder geld over blijft voor echt duurzame initiatieven en oplossingen.

Zelfs het publiceren van een krant met de naam “De staat van het Klimaat” zoals in het advies van de Taskforce is opgenomen is een vervolg op een bestaand initiatief waar o.a. diezelfde club van wetenschappers bij betrokken zijn die zich laten betalen door de vervuilende industrie. Zie o.a.: [2020-03-31-gov-nl-pbl-rwe-essent-copernicus-instituut-uu-betaalde-palm-olie-biomassalobby-betrokkenheid-voorbeeld-dutch.pdf](#)

De retorica leert ons het belang van ethos. Wie iets zegt en waarom iemand iets zegt heeft een grote weerslag op wat iemand zegt. Een kritische blik op niet alleen de inhoud maar ook op de persoon is daarom van groot belang bij het beoordelen van argumenten. Het feit dat we nu met de hele wereld in deze klimaatcrisis zitten toont dat belang duidelijk aan. In de omgang met de natuur en ook in het ontwikkelen van klimaatoplossingen wint keer op keer de stem van het geld in plaats van de stem van ieders gezondheid, de natuur en daarmee ieders toekomst. We hebben een groot vertrouwen in de KNAW en zijn daarom benieuwd naar uw reactie op onze bovengenoemde zorgen en vragen.

Met vriendelijke groet,
Marloes Spaander
Namens De Klimaatcoalitie
www.klimaatcoalitie.org